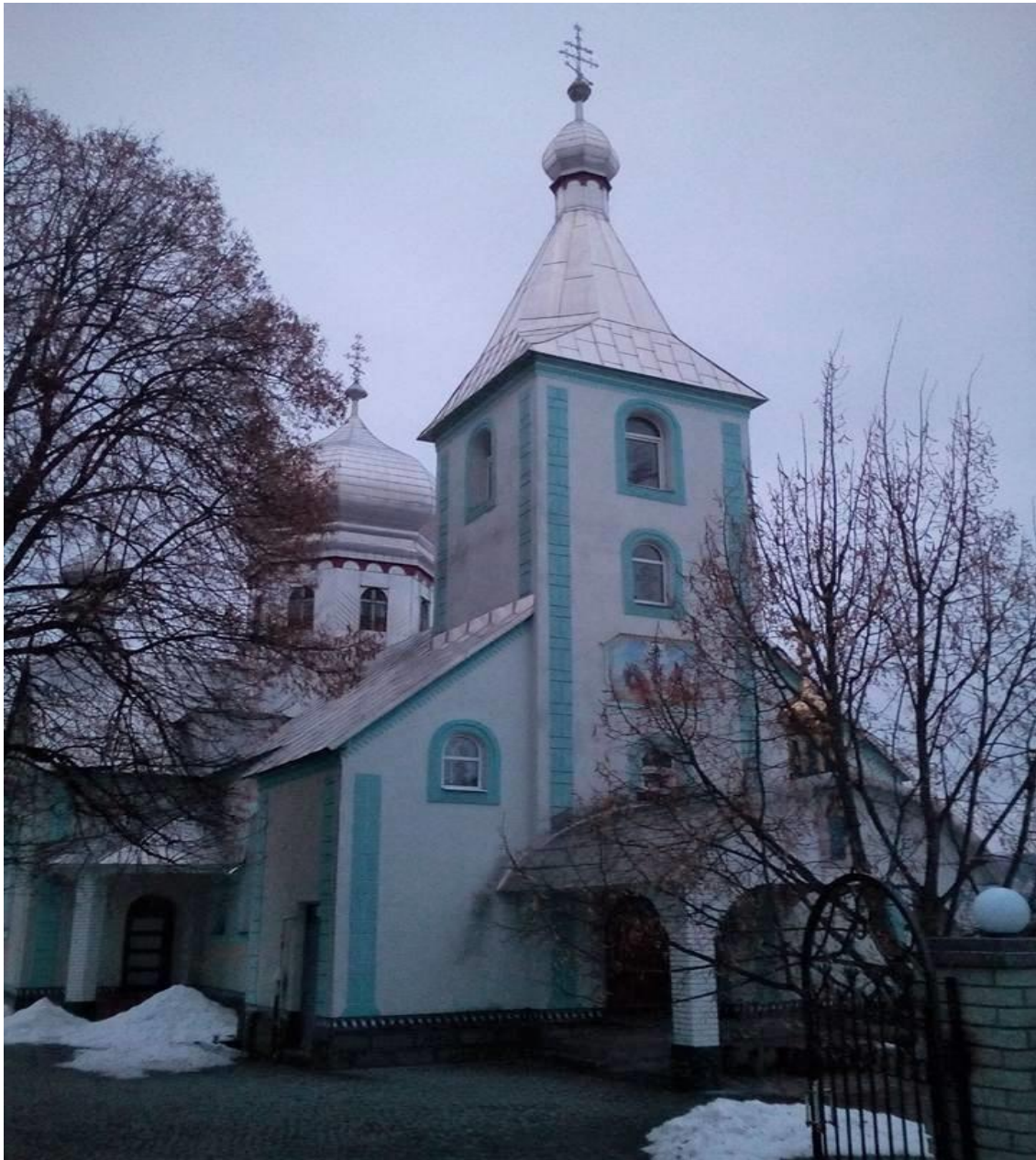

Михаїл ЧИКИВДЯ

ИСТОРІЯ ВІРЫ БЕРЕЗНИКЇВ

(Свято-Вознѣсѣнська Православна цирькѡв Березникѡв)

2019

**НИЄ НЄ МОСКÓВСЬКОЇ (РÓСІЙСЬКОЇ), НЄ УКРАЇНСЬКОЇ
ЦЕРКВИ. Є ЛИШЕ ЦЕРКВА БОЖА!**

**У ПРАВОСЛАВНЇЙ ЦЕРКВИ МОЛЯТ СЯ НЄ ПÓЛІТИКАМ, А
ГОСПОДУ БОГУ!**

*О мїре всегó Мїра, благостоянни святїх Бóжиих Церквѣй и
соединѣнии всех Гóсподу помóлимся*

**Книгу посвящаву настоятелю березницького Свято-
Вознѣсѣнського храма протоієрею Георгію (Роману)**

КНИГА НАПИСАНА НА СІВЕРОМАРАМОРШСЬКОМУ ГОВОРІ РУСИНСЬКОЇ БІСІДИ

Переходні букви

- **Êê** - переходна буква мѣжи [e] і [и]
- **ÛÛ** - уніфікує концьовкы з [y]/[i]/[i]/[ю]...
Переходна буква, котра звука як такого нѣ має. Выговорює зависить уд регіону - там, де слово **кўнь** выговорювуть через і [кінь] ї висловить як [i]; там, де выговорює ся у [кунь] ї висловить як [y] і так дале...
- **Ôô** - переходна буква мѣжи [o] и [y]
Наприклад: слова «**чôлôвiк**», «**ôріх**», «**ôгинь**» у завислости уд регіону годни выговорювати ся як [чулувiк], [уріх], [угинь] - йся буква рішає граматичні проблеми споєні з сим.
- **Óó** - «закрытоє» о
Специфічний русинський звук **ó**, котрый Русины выговорювуть у таких словах як: **пóтя**, **смóлi**, **кóнi**...

Звуки

- **Ii** - тверда і
У русинській бѣсїдї буква **i** нѣ помнякшує (так ги у українській). Тôму у словах, де звук і мягкый, пише ся **ї**.
- **Дж** - читать ся як англійська **Jj**
Дж у русинській вимôві звучить як буква **Jj** у англійськôму алфаветї. Припомніть, як англоязычні люде выговорювуть імена **John** вадь **Jack** - йсись звук у русинській бѣсїдї хôснує ся и часто стрічать ся у глаголах, наприклад: **унаджити**.

АВТОР

РУСИНСЬКИЙ ПОЕТ - **МИХАЇЛ ЧИКИВДЯ**

[https://rue.wikipedia.org/wiki/Михаил Чикивдя](https://rue.wikipedia.org/wiki/Михаил_Чикивдя)

(с. Березники, Свалявщина)

*член Союзу русинських письменнику Закарпаття;
Свалявського Общества Подкарпатських Русинів;
Громадської організації «ПРАВОЗАХИСТ-УКРАЇНА»*

ФЕЙСБУК:

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100008961090309&ref=bookmarks>

ЛІТЕРАТУРНИЙ САЙТ:

https://issuu.com/tchikiwdyamv.rysin?fbclid=IwAR3_kf6mt7KqGZfJ22JUj4WONXOtSHnv4SFdbB2YnB_egOiNlvuMRjcJzek

Книга издана за фінансової підпоры

**Ивана Ивановича Чубірки, Маріаны Ланьо и вшиткых
другых порядных людей**

ГЛАВА 1.

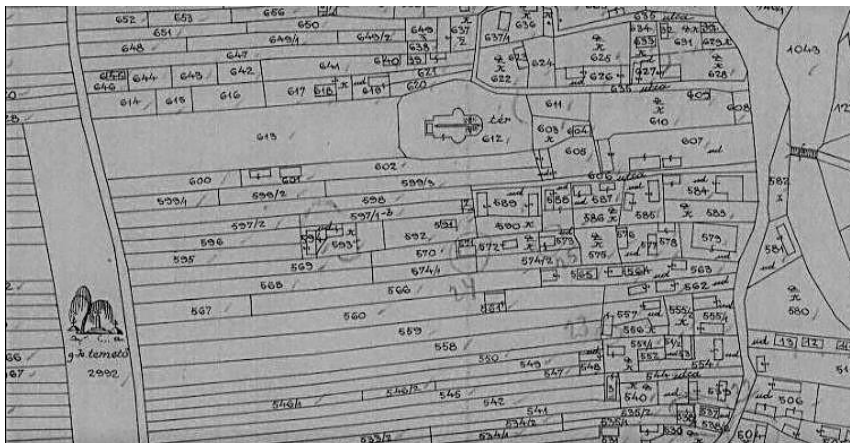
КУРТЫЙ ВСТУП

Дуже велику роль у житті русинів видігравала церква. Християнство наша чиядь приняла ищи на зачатку 860-тых років вид монахів из Візантії Кирила и Мѣфодія. Пўсля поділу християнської церкви у 1054 році, карпаторусины лишили ся пўд Константинопольським патріархатом. Сим ся и вітлічаєме вид сусідніх народів, церкви котрых пўдпорядковали ся Ватикану.

У составі Мадярщины Православна церква была дуже у тяжкому положенню. Уна нияк не піддержовала ся мадярськими властями. И уже у 1646 році Ужгородська унія утворює уніатську (греко-католицьку) церкву у Мадярщині, у составі якої были Подкарпатя (Подкарпатська Русь) и Пряшівщина. Папа Римський Климентій XII 19 сентембра 1771 року утворив для карпатських русинів Мукачівську єпархію. Айбо итак дуже велика часть наших людей у подполлі лишали ся православными.

ИСТОРИЯ ЦЕРКОВ БЕРЕЗНИКІВ

У селі Березники, пўсля Унії были лише греко-католики. Айбо многі знали яка віра была давно у їх прадідів.

За архівними даними у 1880-тому році у Березниках не было и єдного православного. Пошти 95 процинтів было уніатами, приблизно 4% - юдѣй, 1 %- католики.

Греко-католицька церква

Перва цирьків у селі была Свято-Вознѣсѣньська греко-католицька, до якої ходила наша березницька чиядь. Нитко не знає, коли точно був вымурований храм. Кить спиратися на архівні дані, то первым священником у церкви був Георгій, фамілія якого неизвесна. Вўн начав

служити у 1739 році, значит, ош церква была вымурована дись у тот час. Спиршу церква была дѣрѣвляна, пак дале пѣрѣстроєна из камене у базиличнѣму стилю из вежѣв над входом. Построина миж двома уличками, які типирь называвут - Кулішѣвська и Прѣцѣвська, на місті типирішньої амбулаторії. Муровали ї таким способом, ѣбы уна «позирала» на восток. Укрыта была цинковѣв бляхѣв, лиш коли точно нѣизвесно. Скорше всього была укрыта бляхѣв у часы службы Кирила Ракѣвського. Його и похоронили навпроти церкви де му поклали камняный хрест. Гроб тоже був из камене. Довкола церкви была вѣлика камняна городина. На воротах був изроблений дашок. У цѣркѣвнѣму двѣрі росло и пару яблунь. Де стѣяв хрест – нѣизвесно. Коло церкви був нѣлѣвичкый тын, у якому хоронили священослужитилѣв и других людей, які были пѣвязані из церкѣвѣв. Ние нѣ єднѣї подобѣнки храма. Єдно добре, ош є давня мадярська карта, на якѣй мош ознакомити ся из селом Березники и найти церкву.

Креслення для стрѣйки церкви зробив дѣвжанський священник, поет и архітектор Василь Дѣвгович. Вѣн був дуже рѣзумный чѣлѣвик, служив у дѣвжанскѣй церкви выд 1811 до 1824 року. Из 1824 до 1828 года служив у Лучках. У 1828 році був пѣрѣведенный у Успенський собор, у Мукачево. Служив там до 1843 року, а из 1843 до 1849 вѣв службу у Хусті.

Греко-католицькый цѣркѣвный тын

У нѣвѣличкѣму тынови, який був коло церкви, як я уже писав, были пѣхѣрѣнині люди, кутрі были наближині до церкви. Є дѣкумент из архіва написаный греко-католицькым священником отцѣм Віктором 27 децембра 1943 года. Там записані люди, кутрі были пѣхѣрѣнині. Но нѣ знаєме точно, ци у списку написані вшиткі.

- 1) 11.03.1872 года – Ниймет Андрій, священнослужитиль
- 2) 18.04.1881 года – Легун Меланія, Готак Павло
- 3) 15.06.1886 года – Дідик Степан; його жона Ютул Анна
- 4) 23.08.1903 года – Готак Меланія (попадя)
- 5) 12.04.1923 года – Ракѣвський Кирил, священнослужитиль (похороненный коло церкви)

Священники греко-католицького храма

За священникѣв пошти нич нѣ знаєме, є лиш їх список и роки їхньої службы у греко-католицькѣй церкви. Взято тоже из архіва, дѣкумент написав отиць Віктор.

СПИСОК СВЯЩЕНОСЛУЖИТИЛѣВ ВЫД 1734 ДО 1872

1734 - 1765 Мотус-Мотусович Іоанн.

1775 - 1777 *Іляшкович-Ільшевич Григорій.*
1784 - 1786 *Іляшевич Іоанн.*
1786 - 1821 *Іляшевич Теодор.*
1826 – 1833 *Філіп Іоанн.*
1835 – 1852 *Грабар Василь.*
1852 – 1854 *Азарій Йосиф.*
1854 – 1866 *Дідик Стефан.*
1866 – 1868 *Галушкay Йосиф.*
1868 – 1872 *Неймет Андрій.*
1872 – 1872 *Шерегі Вартоломей.*

Дале служив у Березниках такий священник, як **Йосиф Сотак** (1826-1907) У Березники священник був пєрєведений из села Лемкўвці, де служив в 1871-1873 роки, а пєрєд тым був парохом села Стройное (1854-1871). Отиць Йосиф пєрєд тым, як го высвятили у священники жєнивсь на дїчці священника Мєланїї Легеза (1836-1881). У родині Сотак уродилося пятеро дїтий: Емілія, Марія, Ілона, Йосиф таї Мєланія. Усі ѓни жили у Березниках на фарі (хыжа священника коло церкви). У 45 рўчнѳму віці мати дїтий умерла, похоронили ї 18 юнїя 1881 рока у Березниках. Старша дочка Емілія (1856 р.рож.) вийшла замуж за Русина (знаєме лиш фамілію). Друга дочка Марія (1858-1922) у 1877 рѳці была пѳвинчана, у сьѳму селі, из будущым священником Корнелїйом Саксуном. Трїтя дочка у родині - Ілона (1860 р. рож.), чѳлѳвїк Ілоны - Мїгаль Мейгеш, у них вїнчання тоже выдбывало ся у Березниках (1882 р.). Єдинственный сын у родині Йосиф став священником, у будущѳму парох села Лашкѳвце (жѳна Ольга Сабѳв). Пята дїтина у родині - Мєланія (1864-1903), чѳлѳвїк Мєланїї - о. Кирило Ракѳвський (1860-1923), вўн у 1886 р. єпископом Іоанном Пастелїйом був назначений помѳчным священником до о. Йосифа у Березники. У 1899 р. о. Йосиф був пєрєведений на служїння у село Чинадїйово, а о. Кирило стає замїсть ньѳго парохом березницького прихода. У родині Ракѳвських было четверо дїтий: Нестор, Янош, Іштван и Єлизавета. Єлизалета потѳмувийшла замуж за священника Яноша Ороса, а по його смѳртї за нѳтаря Тїбора Дудинського. Жили у тї рѳки у сусїдньѳму селі – Керецькы. Отиць Кирило Ракѳвський убслужовав потребы вїрникўв села Березники, аж докы нѳ кўнчило ся його зѳмноє житя 12 апреля 1923 рѳку. Похоронили священника тоже у селі Березники, коло греко-католицькѳй церкви Вознесєнія Господньѳго. У часы службы Кирила была покладена цинкова бляха на вїрьх церкви. Фара попа была построєна на мїсті сучаснѳї школы, де був и сад, у якѳму было дуже много яблунь. У фару

ходили діти, де отиць Кирил учив їх науки. Люди помнят го, як острого чоловіка. У тот час каждая родина мала привезти на церкву вўз дрів. Кить вўз був нє повный, та Кирило провѣтав того чиядника и казав, ош має привезти заново, уже повный вўз. Но сяк робили каждї попы ищи до Кирила, тко започатковав исе, нєизвесно. Пўсля смерті Кирила, греко-католицька церква почала дуже занѣпадати, хоть и служили пўсля нього у храмі. Уже нє лишило ся тих, истинных греко-католикўв, кѳтрі бы пўшли до церкви. А молодьож сих родин почала пак ходити у новопостроєну православну цирькѳв.

Православна церква и священники

Пўсля Первѳй мировѳй войны беризяне почали пѣрѣходити у православїє. Уже у 1923 рѳці почала ся стрѳйка православнѳї церкви. У составі Чехословакїї, цирькѳв пѳлучила найбўльшый розвѳй, бо чѣхословацькї властї были май гуманнї до русинўв, и у Чѣхословацькўй дѣржаві была свобода віроспѳвідання. Зѣмлю на цирькѳв дала бѣздітна родина Ивана Кошѣляниного. Ищи до типирь каждый рўк за ними парастас. Стройкѳв ся занимало усьо село и нанимало майстрўв из других сіл. Майстрўв обѣзпечовали ідиньом, прѳдуктами. Люди возили камінь на возах, а у кого нѣ было вѳзўв, тот мав ити грузити каміня. Вирьх церкви робив чѣськый майстер. У 1928 рѳці кўнчила ся стройка фары. А пак через 2 роки, у 1930 была дѳстроєна и цирькѳв. Сятили храм на праздник Вознѣсіння Господнього у 1933 рѳці. Усі книжки были пѣрѣнісинї из уніатськѳї церкви, а также часть иконостасу. Бо старі люди кажут, ош иконостас цїлый нѣ пѣрѣнісли, а тот що ся лишив та спалили.

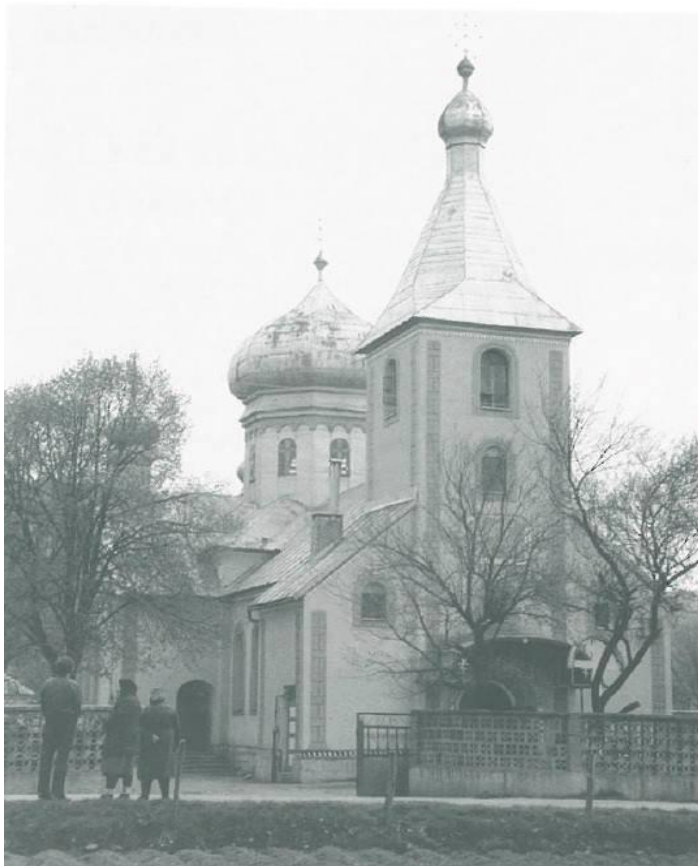
Первым православным священником был отиць **Греорїй (Русинко)**. Вўн прийшѳв у село у 1918 рѳці. Тоды и было начатѳє двїженїє за православїє. Пўсля нього выд 1924 до 1929 рѳку служив отиць **Василїй Опїяр**. При ньѳму строила ся цирькѳв и фара. Дальше, пўсля нього, почав вѣсти службу отиць **Борис**. Борис ищи ходив до школы, де учив діти молитися. Мав єден урок на динь.

Треба зась спомнити греко-католицьку цирькѳв. Коли ѳна почала пустовати, та кажут люди, ош ударив у ний був грўм, и повнѳстю розбив вирьх. Помнят, ош на вирьху рўс кырпиць, насіння якого, видав, было прѣнесено вітром. Нѣ рас діти из Кулішівськѳй и Прѳцівськѳй улиці ходили ся туды бавити. Дальше останки храма розобрали и повѣзли у Керецькї. Из приходом тоталїтарного рѣжима, на місті тына вырыли яму, убы зробити сўлаш. А останки людий, просто закопали у другу яму. Тяжко пўдобрати слова, убы ѳписати пѳступок кѳмунїстўв. Лише грўб Кирила нў був кинутый, бо був вище тѳї ямы. Типирь кить бы розкопати мало зимлю, та

мош бы натрапити та плиту, пўд котрѳв похороненный священник. Дальше начала ся, мош пувісти, война за православну церкву, котра так и нѣ была закрыта.

З приходом Совѣтського Сѳюза, службу у церкви выд 1946 до 1950 рѳку вів **отиць Іоанн Сидор**. Из 1950 до 1954-го служив **Олександр Рацин**. Пўсля нього **о. Володимир Опіяр**, (сын о. Василя Опіяра). У марті 1958 рѳку вўн був пѣрѣведенный у село Іванівці, а у Березники був назначеный у марті 1958 рѳку **иєромонах Савватій**, котрый прѳслужив лише нѣпѳвный єден рўк. Выд 1959 рѳку до 1970-го у Березниках служив **ігумен отиць Філарет**. А из 1970 до 1981 рѳку служив зась отиць **Володимир Опіяр**.

У Совѣтський час, наша церква, так ги остальні, пѣрѣйшла пўд Москѳвський патріархат. Убы ї нѣ закрыли, березницькі жоны дѣжурили каждую нўч. Їни нѣ допускали сільських кѳмуністўв-дипутатўв до храму, кутрі хѳтіли изробити из храма садик и склад на зерно. Коло городины кѳмуністы зробили кѳші на струча, из цільѳв зайняти цирькѳв. Были вѣликі протесты, жоны нѣ давали стройити кѳші, струча вымітовали на путь. Нѣ рас доходило до того, ош на крѳв были побиті сільські дипутаты. Ися «война» была, ош до розпада Сѳюза.

Но за исі часы розвѳй церкви нѣ стѳяв на місті.

У 1970 році Іван Билий, із Керецьок, переробив іконостас, а майстер із Сускова, Горнодь заняв ся різьбярськѡв робѡтѡв. У 1981 році при священникови **Георгію Романови**, художник із Приборжавського Іван Андрішко почав розмальовувати стіни храму. Тоды, проти отця Георгія був выступив депутат-атеїст, айбо наша чилядь, так ги усе, застала за Свято-Вознѣсеньку цирькѡв и нашого священника.

Отиць Георгій служит и до ныні. На його службу и припадат рѡзцвіт нашого храму. При ньому цирькѡв заново помастили, зробили ся дрѹбні дѡбудовы и постоянно рѡблят ся нѡві римонты. Нѣдавно была вымурована дзвѹнница и покладена нова горѡдина.

СТРѢЙКА СВЯТО-ВОЗНѢСѢНСЬКѢ ЦЕРКВЫ

Ищи тоды кѡй греко-католицька церква фунговала, беризняне начали стрѡйку православного храму, на зимли, яку пѹд церкву подарила бѣздѣтна родина Івана Кошѣляниного. Видав ние у Подкарпаті и єдного такого села, де пошти уся чилядь пирийшла на православное віроспѡвідання. Тѡму каждая файта, котра была у селі, старала ся помогти строити тко як лише мѹг. Стрѡйка церкви почала ся была ищи у 1923 році и выд тоды беризняне помагали строєти. Возили у возах камінь, у кого не было вѡзѹв тот ишов грузити камінь. Ѣбѣзпечовали майстрѹв ідінѡм каждый робочый динь. Робота кыпіла дуже дѡвго. Через дисять рѹкув храм освятили на сято Вознѣсеніє Гѡспѡдьнѡє, айбо и після освячення храму кыпіла робота. Я писав уже, що стрѡйка кѹнчила ся у 1930-тѡму році, айбо ѡто кѹнчила ся была основна стрѡїтельна робота, а пак дальше ищи было над чим робити.

Строити почали при первѡму православнѡму священнику Георгіюви Русинкови. Быв созданный спеціальныи Карпаторуський Православный Комітет в Березниках, котрый управляв стрѡйкѡв. Прѣдсидатиль Комитета був Моцик Михайл. Члены Комитета станом на 09.03.1930:

- **Василь Федикович**
- **Куліш Іван**
- **Метиньканич Іван**
- **Кікало Юра**
- **Метеньканич Іван**
- **Варга Іван**
- **Мага Іван**

Стрѡйка дуже дорого кѡштовала фінансово. Маєме вѣликое щастя, ош у

церкви ся сохранили книга розходѣв на стрѣйку храма, у який записі видут ся из 1929 рѣку и книга добровѣльной розмѣтки на стрѣйку православного храма, в якуй записы видут ся из 1930 рѣку. У єдній книжцѣ написано, кѣлько гроши было вытрачено за матерѣалы, роботы майстрѣв и так дале, а у другій написанѣ файты, їх пожертвы и роботы на храм. Дуже много интѣреснѣй там информация. Постараю ся усьо из тѣчностѣв описати, ѣбы у типирѣшній час хѣть мати уяву про стрѣйку у утѣ давні роки. Жаль, ош нѣвсокотили ся записы за май пирвѣ роки стрѣйкы, айбо Богу дяковати, ош хѣть щось ся всокотило, и типирѣ будеме мати файну истѣрѣю про нашу березницѣку цѣркѣв.

Тко чим мѣг помагав. Березницѣка чилѣдь дуже много гроши дала на стрѣительство храма и много камене навозила на мѣсто стрѣйкы. Усьо тоды зависило выд наших людей. И ѣто нѣ выдумкы. У книжцѣ добровѣльной розмѣтки на стрѣйку храма, записанный каждый гѣзда, котрый изробив пожертву на храм, робив на стрѣйцѣ, возив камѣнь, ишов за дошками и так дале. Видав, не было и єдноѣ такѣй файты, котра нич нѣ зробила на благо церкви. Тоды были тяжкѣ часы, айбо люди давали на храм хѣть и 10 кѣрун, тко кѣлько мѣг, айбо давали и робили на стрѣйцѣ храма.

Для правдивости напишу пару гѣздѣв и їх пожертвы, роботы на храм.

Метеньканич Василь. 27.06.? на цѣркѣв привѣз 2т3 камене; 10.05.1035 дав 40 кѣрун, убы организѣвати людей за дошками у Хуст.

Метеньканич Михайл (Пушкін). У 1930-тѣму рѣцѣ на цѣркѣв привѣз 2т3 камене.

Моцик Илѣя робив на церкву днѣв ищи єден дѣнь у цѣркѣвнѣй пѣвници.

Бутова Марѣя на стрѣйку церкви пожертвовала 100 кѣрун.

Федикович Юрѣй (Рущак) на цѣркѣв – 50 кѣрун.

Метеньканич Михайл (Кутанишчин) на цѣркѣв – 150 кѣрун; 3 т3 камене.

Метеньканич Иван на цѣркѣв – 150 кѣрун.

Кѣкало Симен на цѣркѣв – 300 кѣрун; 3 т3 камене.

Куруц Михайл (Ровенный) на цѣркѣв – 200 кѣрун, 1930-того и 1932 – по 100 кѣрун. Робив на цѣркѣв 12 днѣв...

И так сѣсь список ся продѣвжат дальше. Переписѣвати го пѣвностью нѣе смысла, бо того выѣде дуже много стурѣнок, доста написати пару гѣздѣв, убы ся мало ознакомити из записами из книжки.

Наведу звѣт из книжки, про жертвы населення Березникѣв на храм:

«На постройку Православной Церкви

Проверка проведена 11. I. 1931

за 1929 и 1930 год

изпоруба зобрана - 19280 кр

приход изъ буксы – 2280

разом приходу – 21560 кр.

субвенції – 9850

разом - 31416

ИЗЪРОСХОДОВАНО

за 1929 г. – 8499 кр.

за 1030 г. – 26776 кр.

разом расходу – 35276 кр.

разом приходу – 31416кр.

осталось долгу – 3860 кр.

На долгъ изросходовано 3500 кр. Отъ нашихъ Бельгискихъ жертводателей они даровали только на Кресты а 4 иконы и включая розчот долгу непокрытого 360 кр.

Ф.Дукай

В.Федикович

Михаїл Моцик

Настоятель православного прихода священник В. Опияр»

Як видиме, сумы коштів были величизні, айбо на расход треба было бўльше, тѣму и лишав ся долг у сумі 3860 корун. И як уже было написано у тексті, долг помогли погасити наші зарѹбитчане з Бѣльгії, кѣтрі также дали грѣші на хресты и купили иконы.

Но а на що именно треба было тѣлько много гроши? На які матеріалы и работы уни ишли? На ісі вопросы постараю ся дать розширниный ответ. А пѣчну из первых записѹв, що ся сохранили.

РОСХОДНАЯ КНИГА ПО ПОСТРОЙКѢ ЦЕРКВИ НА 1929 Г.

17\06 - за контратъ на землю, що пѣд православнѣв Церквѣв – 76 кр.

за подводу до Керецьок – 15 кр.

18\06 - сазоликъ за контратъ – 40 кр.

15\07 – до Свалявы и Мукачева 3 чол. – 109 кр.

18\07 – на путь до Свалявы – 20 кр.

31\07 – на путь до Хуста - 46.20 кр.

23\07 за книги из Хуста – 37 кр.

13\08 до Свалявы на счот планѹв – 61.70 кр.

05\08 – за землю, що пѣд Церквѣным домом – 45кр.

26\08 – на путь до Мукачева на щот планѹв Церкви – 33.20 кр.

18-19\09 – до Ужгорода 2 чол – 276.50 кр.

23-24\09 – до Хуста – 100.20 кр.
24\09 – за план Церкóвного дома – 200 кр.
12\10 – за оренду кладбища – 150 кр.
14\10 – до Хуста на щот планўв 3 чол – 148.80 кр.
17\10 – до Ужгорода 2 чол. – 156 кр.
28\10 – до Хуста на щот планўв – 55.60 кр.
29\10 – письма у Ужгород – 9 кр.
17\11 – на щот планўв – 59 кр.
28\11 – на зездъ у Хуст – 228 кр.
15\12 – на щот планўв и Церкóвного дома до Хуста и до Мукачева – 140 кр.
15\12 – за дошки – 270 кр.
20\12 – до Ужгорода на щот Церкóвного дома – 150 кр.
23\12 – на дошки – 88.50 кр.
26\12 – до Свалявы до окружного – 20 кр.
03\11 – за вапно из Словакїї – 1161.50 кр.
20\12 – завдаток Валикови на планы – 200 кр.
14\10 – за щтучный план – 580 кр.
05\12 – вызначена сума на землю – 4000 кр
ИТОГ: 8499.40 кр.

«Проверено расходы на 1929 г. Расходу было 8499.40 кр. Проверено дня
12.01.1930 г.

Як контролеры:

Ф.Дукай

В.Федикович

М.Моцик

Настоятель православного прихода священник В.Опияр

Расходная книга по постройки Церкви на 1930 г.

02\01 – за робóту Максимовичови – 53 кр.
27\01 – до Ужгорода за планами Церкви – 102 кр.
04\02 – в Новтарський уряд за прошенїя на постройку Церкви – 77 кр.
24\03 – до Хуста и Мукачева (конкурс) – 68 кр.
30\03 до Мукачева – 43 кр.
04\04 Гелерови на різаня дерева – 2579 кр.
10\04 – до Изы – 32 кр.
27\01 – за Церкóвні планы Валику – 700 кр.

1930

«Проверено за 1930 г. Розходы разом 26776.60 кр.. Проверено дня 03.01.1931.

Як контролеры:

Ф.Дукай

В. Федикович

М.Моцик

Настоятель православного прихода священник В.Опяр»

1931

«Итого расходу за 1931 годъ на постройку церкви было 2382.50 кр., что и проверено: Въ Березниках 03.01.1932

Моцик Михаїл

Василь Федикович»

1932

«Итого расходу на постройку церкви за 1932 годъ было 9772 кр, что и проверено: Въ Березниках 17.01.1933

Моцик Михаїл»

1933

«При проверки расхода по постройке церкви за 1933 годъ оказалось, что израсходовано 4570.60 кр., что и подтверждает комитет.

Проверили:

В. Федикович

Мага Иван

Юра Кикало

Моцик Михаїл

12.01.1934»

1934

« Итого расхода по постройке церквит за 1934 годъ было 1058.7 кр., что и подтверждено 13.01.1935.

Подтвердили:

В. Федикович

Иван Варга

Моцик Михаїл»

1935

«12.01.1936. сделана проверка расхода по постройке церкви за 1935 годъ и козалося, что всего расхоу было 15199.20 кр. ,что и подтверждается подписями.

Проверили:

В. Федикович

Ю.Кикало

И. Кулиш

М.Моцик

Настоятель православного прихода священник Сидоръ»

1936

«Итого выдатку на постройку церкви за 1936 года было 3943.70 кр., что и подтверждено 13.01.1937

И.Кикало

М.Гаджега

Представитель комитета – Моцик Михаїл

Проверил 02.03.1937 – о. Сидоръ»

1937

« 14.01.1938 произведена ревизія расхода по постройке церкви за минувшій 1937 годъ и оказалось, что расхода было 5633.85 кр.

Проверил представитель комитета – Михаїл Моцик

Проверил 01.03.1938 – о. Сидоръ»

1938

«Итого расхода постройке церкви за 1938 годъ было 5388.50 кр.

Проверил Михаїл Моцик 10.01.1939г»

«Въ 1939 и 1940 годахъ расходов по постройке церкви не было»

Пояснює ся исе тым, що у 1939 році розпалася Чехословакія, а

Подкарпатську Русь окупіровала Мадярщина, тому и стрóйка храму «заглохла» на два роки.

1941

« Всего выдатку по постройке церкви за 1941 годъ было 610 кр. Что и проверено 01.01.1942

Моцик Михаїл»

Як можемо відіти война затормозила стрóйку церкви. У 1941 році уже нє тóлько много было ся изробило, ги за прóшлі рóкы. А за цілу вóйну работы над церквóв пошти ся нє робили.

РЕЛИГІОЗНІ ПЕРЕПИСЫ У БЕРЕЗНИКАХ

Óкрім державных переписóв, які проводили ся властями Австро-Маярщины, Чехословакії, Мадярщины (выд 1939 рóку) проводили ся ищи и кóнфисійні переписы у каждóму селови Подкарпатя. Робили ся переписы у тот самый рóк, що и дєржавні. У них указовало ся до якóй конфісії выдносит ся чóлòвік и мош было увідіти число прихожан каждóй релігії.

Сякі переписы час выд часу проводили ся и у Березниках. Як извесно, у Березниках давно óкрім православного храму были греко-католицька церква и синагога. У типирішній час, усьо ся пóмняло. За всіма переписами я напишу, як міняло ся число прихожан конфісій , убы Вы могли пóрівняти.

СТАНOM НА 1880 РЎК У БЕРЕЗНИКАХ БЫЛО:

- Римокатоликóв – 5 чол. – 0,40%
- Греко-католикóв – 1 196 чол. – 95,76%
- Юдаїзм – 48 чол. – 3,84%

Пошти 96% из общóй чисельности Березникóв у 1880 році были греко-католики. Як правило, ото были русины, римокатолики – май часто были мадяре и нїмці. Православных у тот час за переписами ищи нє было нє єдного чóлòвіка. И по других селах Марамороша нє было православных. Вшиткі березницькі русины ходили у греко-католицьку церкву, що находила ся на місті тепирішньої амболатóрії.

СТАНOM НА 1910 РЎК У БЕРЕЗНИКАХ БЫЛО:

- Римокатоликóв – 16 чол. – 0,87%
- Греко-католикóв – 1 758 чол. – 95,23%
- Юдаїзм – 72 чол. – 3,90%

У данóму переписови нїщо выдмітити дащо интересное. При ростови чисельности людности, также чисельно увеличили ся общины каждóй конфісії.

СТАНOM НА 1921 РЎК У БЕРЕЗНИКАХ БЫЛО:

- Римокатоликѳв – 7 чол. – 0,40%
- Греко-католикѳв – 1 159 чол. – 66,88%
- Православных – 484 чол. – 27,93%
- Юдаїзм – 83 чол. – 4,79%

Перепис припадат на період розгару знаменитого перехóду/вертання у Православя на зéмлях Марамороша, кóтрый дóкунув ся тоды и до Березникѳв. Двіженія почав православный священник Георгій Русинко, котрый прийшóв у село у 1918 рóці. А до 1921 рóку у селі уже было 484 православных русинóв. Греко-католицька община в рéзультаті сього змаліла ся. Євреїв з каждым роком было всьо бѳльше.

СТАНOM НА 1930 РѲК У БЕРЕЗНИКАХ БЫЛО:

- Римокатоликѳв – 26 чол. – 1,21%
- Греко-католикѳв – 33 чол. – 1,54%
- Реформатôрѳв – 1 976 чол. – 92,34%
- Юдаїзм – 104 чол. – 4,86%
- Остальні релігії - 1 чол. – 0.05%

Лишат ся дуже много вопрóсѳв до данного перепису. Число римо-католикѳв, юдеїв, греко-католикѳв написано добре. Греко-католикѳв лишило ся 33, бо пѳсля смерти греко-католицького священника Кирила Ракóвського греко-католицизм у Березниках занепав. Пошти вшиткі люди пѳрêйшли у Православя и выд 1921 рóку почали строити православный храм. Интересно чóму усіх православных записали реформаторами. Перепис проводив ся у 1930 рóку. На тот момент у Березниках уже была построена фара, а через 3 рокы був освященный Свято-Вознêсêнський храм.

Православных записали реформаторами скорше всього спеціально, но на даный момент нê извесно чóму. Сього выснóвку я дѳйшóв, бо у 1930 рóці у Керецьках и Кушници точно сяк записали як и у Березниках, тóму ото нê могла быти писемна ошыбка.

СТАНOM НА 1941 РѲК У БЕРЕЗНИКАХ БЫЛО:

- Римокатоликѳв – 21 чол. – 0.87%
- Греко-католикув – 124 чол. – 5.13%
- Православных – 2 178 чол. – 90,19%
- Юдаїзм – 76 чол. – 3,15%
- Остальні релігії - 16 чол. – 0,66%

Православна община у 1941 рѹку становила 90.19% выд вшиткѡй людности Березникѡв. Тоды Свято-Вознесенський храм був у составі Мукачево-Пряшівськѡй єпархії Сербського Патріархата.

Греко-католицизм почав видновляти ся у селі. Община чисельно росла, тѡму бо у греко-католицьких храм приходили вести службу греко-католицькі священники из Керецьок. А ото Егрешші Емелян и Іоан Скіба. У 1941 рѡці у селі уже був свѡй греко-католицький священник Віктор Дѡвган.

Жидѡвська чисельность змаліла ся, тѡму и число юдаїськѡй общины змаліло ся.

РЕЛИГІОЗНІ ПЕРЕПИСЫ У ДѡВЖАНСЬКѡМУ ѲКРУЗІ

Ведно из державными переписами людности, также проводили ся и религїозні переписы, де указовало ся, кѡлько людей из общѡй чисельности людности были римокатоликами, греко-католиками, юдеями и так далее. Пеерписы проводили ся у тот самый рѹк, що и державні.

Кить пѡрівньовати оты переписы, то уни будут ся выдрізняти. Наведу пример. У 1910 рѡці, дуже много євреїв записовали ся нїмцями, а в дакотрых селах Подкарпатя, усі євреї. Тѡму пѡлучало ся, за державными переписами, ош у 1910 рѡці жидѡв у селах было мало, айбо ото ни так. У религїозных переписах подає ся точна цифра людей ,кутрі спѡвідувт юдаїзм, и за тѡв цифрѡв мош было визначити кѡлько євреїв было у данѡму населенѡму пунктови май точно.

СТАНѡМ НА 1880 РѹК У ДѡВЖАНСЬКѡМУ КѲМІТАТІ БЫЛО:

- Римокатоликѡв – 534 чол. – 4,32%
- Греко-католикѡв – 10 790 чол. – 87,38%
- Євангелістѡв – 21 чол. – 0,17%
- Реформатѡрѡв – 64 чол. – 0,52%
- Юдеїв – 939 чол. – 7,60%

Як правило, греко-католики были русинами, но было случаї, коли представники других народностей переходили у греко-католицизм, айбо было уто рідко. Православных у тот час, як видиме, офіціально ищи ни было.

За переписами, римокатоликѡв ни было серед населеных пунктѡв Ѳкруга ни было лише у Сухѡй-Брѡньці, а май бѡльше было їх у Дѡвгѡму (395) и у Лисичеві (120).

Усі 64 реформаторы жили у Дôвгому. Євангелісты были лише у Керецьках (9), Дôвгому (9) и Лисичеві (3). Майбўльше юдеїв было у Липчи (260).

СТАНOM НА 1910 РЎК У ДôВЖАНСЬКôМУ КôМІТАТІ БЫЛО:

- Римокатоликўв – 975 чол. – 4,98%
- Греко-католикўв – 16 406 чол. – 83,75%
- Православных – 25 чол. – 0,13%
- Євангелістўв – 45 чол. – 0,23%
- Реформатôрўв – 66 чол. – 0,34%
- Юдеїв – 2 072 чол. – 10,58%

Наблюдат ся великий прирост у римокатолицькôй, греко-католицькôй и юдейськôй общин. У переписови уже є 25 православных. 5 было у Дôвгому, 2 у Кушници и 18 у Липицькўй Полянi.

Євангелісты были у Дôвгому (24), у Керецьках (6), у Липчи (6), Липицькўй Полянi (1), Лисичеві (4) и Сухўй-Брôньцi (4).

Реформатôрўв майбўльше было у Дôвгому (47), а юдеїв - у Липчи (497)

СТАНOM НА 1921 РЎК У ДôВЖАНСЬКôМУ КôМІТАТІ БЫЛО:

- Римокатоликўв – 796 чол. – 4,01%
- Греко-католикўв – 11 850 чол. – 59,77%
- Православных – 4 726 чол. – 23,84%
- Реформатôрўв – 79 чол. – 0,40%
- Юдеїв – 2 357 чол. – 11,89%
- Другі релiгii – 19 чол. – 0,10%

Перепис препадат у часы активного перехôду/вертаня у Православя, що май активно выдбывало ся именно у Марамороши. Уже як видиме, у ôкрузи 4 726 православных. Майбўльше православных уже было у Липчи (2 200). Там пошти вшитка греко-католицька людноть перейшла у Православя. У Приборжавськôму фактично усі греко-католики перейшли у православному віру. Греко-католикўв лишило ся лише 18 (православных – 1 648)

У православному віру у тот час ищи нитко ни пирийшôв у Липицькўй Полянi, а у других селах уже были православни.

Майбўльше римокатоликўв и греко-католикўв было у Дôвгому. За переписом, римокатоликўв серед населенных пунктўв ôкругу ни было лише у Приборжавськôму.

У переписови за 1921 рѣк нїє и єдного євангелїста. Реформаторы были у Дѣвгому (54), Керецьках (1), Кушници (1), Сухѣй-Брѣньці (15) и у Приборжавськѣму (6). Майбульше юдеїв было у Липчи (515).

До остальных релїгїй выднїсло ся 19 чол.

СТАНOM НА 1930 РѢК У ДѢВЖАНСЬКѢМУ КѢМІТАТІ БЫЛО:

- Римокатоликѣв – 1 019 чол. – 4,24%
- Греко-католикѣв – 5 691 чол. – 23,66%
- Православных – 78 чол. – 0,32%
- Реформатѣрѣв – 14 607 чол. – 60,73%
- Юдеїв – 2 521 чол. – 10,48%
- Другї релїгїї – 136 чол. – 0,57%

До сього перепису є дуже много вопрѣсѣв, но на великїй жалѣ, нїє отвїтѣв. Кїть позирати по населенных пунктах та чѣтко видко, ош усї православнї записанї реформаторами. Скорше всього, що сѣк записано было нї спеціально, а зробила ся ошїбка.

Ош исе ошїбка, обгрунтув думку так. У Березниках за всїма переписами нїгда нї было реформатѣрѣв. У переписови за 1930 рѣк, у Березниках уже 1 976 «реформатѣрѣв» и нї єдного православного. У Липчи у пуслїднїй рас бѣв єден реформатор у переписови за 1910 рѣк, тѣму нї могли їх нї з того нї з сього появїти ся 3 131 чол.

Тѣму фактично число вірян реформаторства треба мїняти на число вірян православных.

Римокатоликѣв(734) и греко-католикѣв(2 920), ги усе, майбѣльше было у Дѣвгому. Также за переписом за 1930 рѣк майбульше юдеїв тоже было у Дѣвгому (514).

До остальных релїгїй выднїсло ся 136 чол. 10 чол. у Дѣвгому записали ся нївіруючими и 27 чол. у Липицькѣй Полянї также записали ся нївіруючими.

СТАНOM НА 1941 РѢК У ДѢВЖАНСЬКѢМУ КѢМІТАТІ БЫЛО:

- Римокатоликѣв – 950 чол. – 3,42%
- Греко-католикѣв – 6 939 чол. – 25,01%
- Православных – 16 796 чол. – 60,53%
- Євангелїстѣв – 47 чол. – 0,17%

- Реформатôрѳв – 119 чол. – 0,43%
- Юдеѳв – 2 799 чол. – 10,09%
- Другі релігії – 96 чол.- 0,35%

Уже у 1941 рôці майбѳльше у ôкрузі было вірян Православя, а май менше было євангелістѳв.

Православных май многобыло у Липчи (3 857), а май мало у Дôвгому (22). Юдейська община чисельно увеличила ся. Майбѳльше юдеѳв было у Липчи (542). Римокатоликѳв (649) и греко-католикѳв(3 415) и реформатôрѳв (53) майбѳльше было у Дôвгôму.

Пошти вшиткі євангелісты были у Липицькѳй Полянї (37). До остальных релігій виднисло ся 96 чол.

На кониць, за пусліднім переписом, мош ищи для читатиля зрôбити интирисні допôвнення.

За процентами майбѳльше у ôкрузі было православных - 60,53%, греко-католикѳв – 25,01% и юдеѳв – 10,09%

Майбѳльше православных выд общôй чисельности вірян было у Березниках – 90,19%, а май менше у Дôвгому – 0,47%. У Дôвгому май великий процент выд вшитких вірян составляли греко-католики 73,06%. Май менше греко-католикѳв было у Приборжавськôму, а юдеѳв у Березниках (лише 3,15%).

ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКА ОБЩИНА БЕРЕЗНИКѳВ ПѳСЛЯ 1924 РôКУ

У сôму очерку я напишу про стан греко-католицькôй общины пѳсля масового перехода беризнян у православя у 1924 рôці, пѳсля смерти Кирила Ракôвського. Про ото, тко вів службу у греко-католицькѳй церкви пѳсля нього и про пѳсліднього уніятського священника у Березниках Віктора Дôвгана. Из приєднанням нашего краю до Чехословакії у Березниках рушило ся движенія за переход у православя. Главными кураторами на тот час были Иван Варга, Иван Куліш, Федор Куруц, Михайло Моцик тай другі. А май двіженія загуріло ся из приходом у село православного священника Грегôрія Русинка.

У останні дны жизни Кирила Ракôвського и пѳсля його смерти выдбыв ся масовый переход населения у православя. Такого переходу мало де мош

было наблюдати у других населенных пунктах Подкарпатя.

Наведу приклад из мадярського архіва, убу зробити порівняння. Станом на 1910 рік греко-католицька община складала 95,23 % від усього населення Березників, то було 1729 чулувік. Православних на тот час не було. А уже з 1921 року при ростові движенья у селі за прихід у православя, греко-католицька община складала уже 66,88%, (1159 чулувік) а православна выросла до 27,93% (484 чулувік). Я так думаву, що смерть Кирила и стала причиною занепаду греко-католицької общины у Березниках. Хоч після нього и служив його син Нестор Раківський, айбо він не міг здержати населеня. Він не був таким лідером, як Кирил, котрий ище був у селі общественный діятель, бо Кирил первый то почав учить діти, учинивши из єдної комнаты на фари для них клас. Тому станом на 1930 рік у селі було лише 33 греко-католики (1,54% від усього населеня). То хотів прийти у православя мав писати заяву. Заяву писав газда родини, а на тій заяві мали підписати ся чулувік таї жона, а кить уни не грамотні та мали зробити отпечаток перста. Айбо кить ся робив отпечаток перста на заяві, та треба було підписи двох свідителів. У заяві записовали ся и усі діти родини.

Наведу текст тієї заяви:

З а я в л е н і е

о выступленіи изъ греко-католической церкви.

На основаніи § 6. Зак. Отъ дня 23\IV № 96 сб. з. и р. заявляю отъ своего имени и отъ своихъ малолѣтныхъ дѣтей ниже означенныхъ, что выступаю изъ церкви греко-католической и одновременно вступаю въ церковь православную.

Прошу принять къ свѣдѣнію сіе мое заявленіе и выдать мнѣ о семъ соотвѣтствующее подтвержденіе.

Но айбо пўсля сього община продўжила свое житя. Дальше, пуся Нестора Ракўвського до 1943-го рока, священниками-адміністраторами были поочерёдно парох из Кирицьок і священники из ѳкурга. Пуслїднїм священником из 1943 до 1945 рѳку був Віктор Дѳвган. У матрику «Крещеных и новонарожденных» є усі священники кутрї вели свѳю службу пўсля Кирила и записанї усі діти, котрых уни похрестили. За исе напишу вшитко, що лиш є, убы мати чим бўльше историчнѳї інформації.

Пўсля Нестора у храм ишли служити Егрешші Емелян, Скіба Іоан, Бобалик Павло, а у 1943 рѳці єписком выладив на службу у Березники Віктора Дѳвгана. Так за сякый великий час у березницькѳй греко-католицькѳй общины зась появил ся свѳй священник, хѳть ни надовго...

А из церкы хѳть и забрали дзвўн, книги и часть иконостасу, айбо служба у нїй ся проводила аш до 1945 рѳку. Нестор Ракўвський служив у Березниках мало лише у апрелю 1923 рѳку. За тот час похрестив діти: Анну (Бечмея Штефана и Куруц Марїї), Мигаля (Бабинця Ивана и Куртиниць Марїї), Анну (Дукая Ивана и Шовшкы Анны). Из 20 апреля 1923 рѳку у село ишѳв служити священник Егрешші Емелян, котрый у 1901-1921 вїв службу Приборжавськѳму, а из 1921 рѳку до 1934 у Керецьках. 1923 рѳку вўн похрестив: Мигаля (Чикивді Мигаля и Куруц Марїї), Юру (Кѳвбня Ивана и Приймы Анны) Мелану (Куруц Федора и Баран Анны), Юру (Дукая Штефана и Легеты Марїї) и ищи 7 греко-католицьких дітий. За 1924, 1925, 1926 рўк нїє данных. 12 новембра 1927рѳку похрестив Ізабеллу (Марїю) (Тибирия Дудинського и Маргареты Сидор). У 1928 рѳці – никого. 23 юнїя 1929 рѳку похрестив Марїю, сімя якѳї была малярська римокатолицька. 26 октѳвбра 1930 рѳку похрестив Марїю (Варуаблюва Василя и Магы Марїї). За 1931 рўк – никого. 21 фебруара 1932 рѳку похрестив Анну(также Варуаблюва Василя и Магы Марїї). За 1933 рўк нїє никого записаного, а у 1934 рѳці ѳого служба у Керецьках кўнчила ся, туму у Березники вўн уже ни ходив.

Дальше из 1934 рѳку у Березники почав ходити керечанський священник Іоан Скіба. У 1934 рѳці вўн похрестив 28 апреля Марїю (Людвика Гладика(римокатолик) и Марїї Кѳвбинь (греко-католичка), 13 мая - Петру (Тѳния Куліша и Анастасїї Баркуш). У 1935-му 10 новембра - Ярослава (Людвіка Гладїка (римокатолик) и Куруц Марїї) и того ж дне Митра (Продана Ёосифа и Магы Меланы). Из 1936 рѳку у село приходив Павло Бобалик. Того рѳку 16 октовбра похрестив Георгїя (Емануеля Шереды (римокатолик)) . У 1937 рѳці 14 марта похрестив Ивана (Меланы Грабарь), 23 августа – Федора (Бобаля Федора и Куліш Меланы). У 1938 рѳці 12 апреля – Анну (Куліша Тѳния и Приймы Сѳфїї) 7 августа – Димитрія (Тѳния куліша и Анастасїї Дуркош) 11 декабрия – Николая (Юры Ньорбы и

Марії Крьокы). У 1939 році 7 февраля – Ивана (Андрія Голованича и Меланы Гудак), 15 марта – Георгія (Андрелы Ивана и Куртиниць Марії), 28 апреля тоже Георгія (Ивана Андрелы и Олены Андрелы) .Из 1940-го до 1943 року похрестив ищи 14 діти,а у 1943 році уже ни ходив у Березники, бо єпархія направила служити у Березники Віктора Дѳгана.

Так спустя 20 років у греко-католицької общины зась ся появил священник. Ото ош из Керецьок выдправляли на службу у Березники священникѳв для общины была велика серенча. Бо число греко-католикѳв увиличило ся и єпархія вирішила выдправити у село священника, котрый бы вів службу. У селі станом на 1941 рѳк было 124 чулувік сиї общины, а у 1930 было лише 33. Пусліднім священником став Віктор Дѳвган.Извесно ош 1921-1922 роках вѳн служив у Імстичиві, 1922-1925 - Новоселици, 1925-1935 - Краснѳй , 1935-1941 – Мідяници, 1941-1943 – неизвесно, а 1943-1945 у Березниках. За свѳю службу вѳн похристив у храмі 7-ро дітий. Дальше из приходом советської власти, низнати де вѳн пропав, а греко-католицизм у Березниках, як и у сѳму Подкарпатю, на жаль, був ліклідований.

ЦЕРКѳВНОЄ ЄВАНГЕЛІЄ

ЦеркѳвноеЄвангеліє - єднаизмаївѳликихцінностейСвято-ВознѳсенськогохрамауселіБерезники. Было издано у Львові. Оно у нашѳй церкви выд 1930 року. Євангеліє того року было куплено нашими людьми, кутрі были на заработках у Бельгії. Каждый из них дав 100 кѳрун. А у тот час исе была дуже вѳлика сума. Їхні імена и фамілії записані у Євангелії. Наведу пѳный список:

Куліш Михаїл Гриців
Кривка Иван Варганин
Коваль Митер
Варга Иван Катунів
Варга Иван Микита
Метиньканич Иван Луканин
Кукало Василь Куцїв
Бучмей Стефан
Варга Федор Микитїв
Чикивдя Гриць
Кікало Симко Андріїв
Метиньканич Федор Куліщин
Цупанич Михаїл Федѡрїв
Куліш Тѡній Рясків
Куруц Феодор Михайлів
Цупанич Иван Оленин
Федикович Иван Филерїв
Моца Тѡни Заріцький
Андрела Феодор Варганин
Федикович Петро Филерїв
Варга Юра Микита
Прѡць Иван Перик
Дукай Тѡний Бубника
Куруц Михаїл Пела
Куруц Иван Кошѣлянин
Иляшевич Феодор Паланчен
Федикович Михаїл Руцак
Куруц Иван Дюрканин
Мага Иван Иванїв
Моца Василь Иванїв
Куліш Феодор Васиїв
Гудак Феодор Петрїв
Слепко Андрій
Андрела Димитрій Иванїв

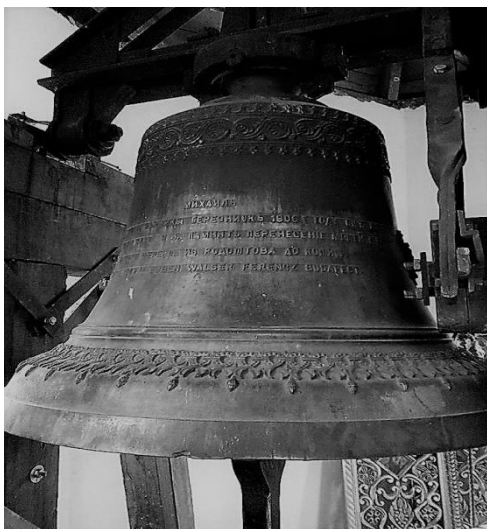
ДА ВОЗНАГРАДИТ ИХ БОГ ЗА ТРУДЫ И ЖЕРТВУ – пише у Євангелії. Исе Євангеліє на богослужінні священник испѡльзує лише на вѣликі сята як Рѡждество Христове, Великдинь и Трѡйцю. У наш час його дуже красно убновив и убробив типирійшній священник отиць Георгій.

ЦЕРКОВНІ ДЗВОНЫ БЕРЕЗНИЦЬКОГО СВЯТО-ВОЗНІСЕНЬКОГО ХРАМА

На службу Божу, до церкви, кличе нас милодійний дзвун березницької церкви. Дзвони у церкви - єдні из май великих и старых цінностей. На даний момент у дзвунниці нахóдять ся два давні дзвони, до котрых мош пўти на гарадичах. У ній є єдна велика комната, де палят свічки. Дзвунниця была построєна нєдавно, у час служби типирішнього священника отця Геогрія. Доты дзвони были на вирхньому пóвирсі церкви. Єден дзвун був пєрєнесений из греко-католицької березницької церкви. Вўн и є майдавный, вылитый у 1906 році, у Будапешті. На ньому выкарбований текст :

«В часі святейшого архієрея Пія Х Папы Римського Франца Йосифа I Цар Юлія Фірцака Єпископа Андрія Демяновича Каноніка и óкружного намісника Ладислава; óкружного журата Кирила А. Ракóвського. Месного пароха Еміла Станканиниць пўвцевчителя Михаїла Куруц (Рубийчук). Бирова Митра Прийма, куратора и старосты Михаїла Гаджега церкóвника.
МИХАИЛ (имня дзвона)

Сись дзвун купили вірники Березників 1906 году октября 23. На Божію славу і на памнять перенесеніє мощей Раковцїй рр из Родоштова до Кóшиці. ONTOTTE 1907IKEVBENWALSERFERENCZBUDAPEST». Малый дзвун называт ся «ПРАВОСЛАВНЫЙ ДЗВОН». На ньому выкарбований текст: « Сись дзвун купленный у 1925 році православным обществом села Березники».

Тямім исторію... Фурт к1й будеме чути мил1дію дзвона та тямім, ош чуєме ї благодаря нашим предкам, кутрі всіма силами старали ся зробити, що лиш могли, во славу нашої християнської віры. Кбй чуєме го, прийдім у церкву и пóклонім ся Христу нашóму Бóгу. Благодарім його за усьо!

ДЗВОНЫ ЙОСИФА СОТАКА

Йосиф Сотак (1826-1907) греко-католицький священник, котрый служив у селі Березники у Свято-Вознесенській (уніатській) церкві, котра ни сохранила ся до наших днів. Мало за нього напишу інформації. У Березники священник був переведений из села Лемківці, де служив 1871-1873 роки, а перед тым був парохом села Стройное (1854-1871). Отиць Йосиф перед тым, як го высвятили у священники женився на дочці священника Меланії Легеза (1836-1881). У родині Сотак уродилося пятеро дітей: Емілія, Марія, Ілона, Йосиф та Меланія. Усі уни жили у Березниках на фарі (хыжа священника коло церкви). У 45 річнôму віці мати дітей умерла, похоронили ї 18 юнія 1881 року у Березниках. Старша дочка Емілія (1856 р.рож.) вийшла замуж за Русина (знаєме лиш фамілію). Друга дочка Марія (1858-1922) у 1877 року была пôвинчана у сьому селі из будущим священником Корнелійом Саксуном. Третья дочка у родині - Ілона (1860 р.рож.), чôлôвік Ілони - Мигаль Мейгеш, у них вінчання тоже выдбывало ся у Березниках (1882 р.). Єдинственный сын у родині Йосиф став священником, у будущôму парох села Лашкôвце (жона Ольга Сабов). Пята дітина у родині - Меланія (1864-1903), чулувік Меланії - о. Кирило Раковський (1860-1923), вûн у 1886 р. єпископом Іоанном Пастелійом був назначений помочным священником до о. Йосифа у Березники. У 1899 р. о. Йосиф був переведений на служіння у село Чинадійово, а о. Кирило стає замість нього парохом березницького прихода. Я натрапив на дуже интересну інформацію. Оказує ся, ош священник купив два дзвони на греко-католицьку церкву. Купив у звоноливаря из Малых Геєвців Ференца Еґрі. Про исе пише у мадярській книжці «EvangélikusEgyház ésIskola» за 1904 рік. Наведу повный текст.

Ференц Еґрі де Баткай.

ЗВОНОЛИВАРЬ

Кіш Геєвц, Унгський комітат.

Придлагаву звоноливарну майстерню, котра майдавна и май извесна у гôсударстві.

Доставка звônůв из пôвнов гарантійов. Любый вес.

Кить ни полюбить ся, прийму назад и верну расходы (грóші).

Прôшу звідати ся за ціну.

Вытяг из записůв:

ЗАСВІДЧЕННЯ

Нижє подписуву ся и признаву, достовірно подтверджаву то, што од пана

Ференца Еґрі, звоноливаря із Кіш Геєвц (Малых Геєвців), у 1882-му році для нашої церкви купив им єден вѣликий и єден малый дзвѹн. Из вѣшным видом и звучанньом пѣвнѣстю задоволеный.

Березники (Марамарош).

21 мая, 1893 рока.

Священик-декан Йосиф Сотак.

Но де ѳты дзвонны типирь неизвесно. Мош лиш приположити, ош ѳни были пѣревѣзини у якусь другу цирьков, авать, скорше усього, у роки Первѣи мировѣи войны из дзвѣнѹв вылили ѳружие. Лиш єден дзвѹн був пѣрѣнесенный из греко-католицькѣи церкви у православну. Назва дзвѣну Михаил. Купленный березницькыми вѣрникаки 23 октовбра 1906 рѣку.

ТЫНЫ (ТИМИТОВЫ) БЕРЕЗНИКѹВ

На данный час у Березниках нахѣдять ся 2 тыны (тимитѣвы). Єден старый называют вышний, а другой, що находит ся посеред пѣля называют нижным. Пѣвноѣ, глобальнѣи истѣриѣ за них написати ни удасть ся, бо, кить чесно, и ниє много информѣциѣи и мало тко ними ся интересує, айбо доста бы было интересно знати и сяку истѣрию. Первый и май старый тын є тын вышний. Вѹн є и на давных картах, а записанный як греко-католицький тимитѹв. Чѣму греко-католицький стає нарас понятно, бо Березники перейшли у православя аш у 1924 рѣци, а доты усѣ березницькѣи русины были унѣятами. Сись тын нагадує сад. Там много яблунѣ, груш, урѣхѹв и других дерев. Айбо ѳх ни садили спеѣально. Дѣло у тѣму, ош ни каждѣму ся пѣлучало встановити хрест. Бо на тот час хресты были дуже дѣрѣги. гх робили из камене, на камѣню высѣкали имня фамѣлию и рѣкы житя чулувѣка. А зарѣбѣту треба было много гроши. Тѣму, простый селянин на мѣгыли сажив любое дерево, и уно замѣняло хрест. Могла уто быти яблуня, слива, дичка, а мѹг ищи быти и дуб, урѣх, явѹр, клен и так дальше. Тѣму нынѣ маєме такой сад. Датко каже, ош первым тыном мѹг быти и нижный, бо там при вхѣдѣ сут решкы авать цѣли камянѣ хресты. Но айбо первым був всѣотакы вышний. Вышний и ни такой дуже великий за плѣщѣв тѣму, коли уже ни было мѣста, то хоронили людѣи у нижнѣму, айбо при прихѣдѣ руських тын ни розширяв ся, бо ни давав колгосп, котрый забрав пак був выд чѣляди усѣ зимлѣ. Туму люди почали хоронити у старѣму тынови по другѣму кругови. Треба было, бо уто лиш ся видит, ош тоды ни было много населення та пару чулувѣк похѣрѣнят и усьѣ тоды царствовали усякѣ епѣдимѣи, уровинѣ жизни був низкий, высока смертность серед дѣтий, тѣму на рѹк умирало пару дѣсяткѹв людѣи. Например, у 1896 рѣци у Березниках умерло 47 людѣи (записано у березницькѣму греко-католицькѣму метрику).

При Советах, заприщали класти хресты, а замість нього на могилі заставляли людей класти п'ятиконечку дзвізду. Хоть ї и клали, но ото лише спиршу, дальше через якийсь час ишли у тын и, ни позиравучи на запрет, заміньовали дзвізду на хрест.

У цинтрі Березникѡв, за рікѡв, сохранили ся могильні плиты єврѣйського тына. Там єврѣї, кѡтрі до 1941 рѡку жили у Березниках, хоронили своих людей. Треба напомними, ош ѡни были другыми по чисельности людности.

Чиядѣ иде поминати родичѡв два рас на рѡк. Пѣрвѡї недѣлі після Великодня и 1 и останньої нѣдѣлі октѡвбра. Нѣ треба забыти пувѣсти, ош у вышнѡму тынови похороненный схиархимандрит Исаакій (Мотыль). За нього и других монахѡв написано у другѡму очеркови..

ЦЕРКѡВНІ ПИЧАТКЫ БЕРЕЗНИКѡВ

На ПЕРВѡМУ обрацикови, Вы гѡнні увѣдіти пичатку котра ся испѡльзовала священослужителями греко-католицькѡй церкви у Березниках.

Ѧбы увести читатилѡв у курс дѣла, то дуже накурто напишу за Святовознѣсенську греко-католицьку церкву. Первым священником став о. Георгій у 1739 рѡці (дата пострѡйки церкви неизвесна) .

У 1885 рѡці дѣрѣвляна цирьков пошти пѡвністю изгуріла, кѡй у

Березниках був пичальноизвесный вѣликий пожар. Пўсля того ї видновили, лиш уже пўвностю муровали из камене. На тириторїї церкви був тын для священослужителїв, а на місті сучасної школы была фара, котра тоже гурїла при пожарі у 1885 році.

Пўсля смерти Кирила Раківського у 1924 році, церква почала занѣпадати, а через рўк, уже малочисельну конфісію грекокатоликів (через глобальный переход /вертання у православя) до 1944 року обслуговували кѣричанські попы. Пусліднім священником був о. Віктор. Прóслужив до приєднання Подкарпатя до советської України, тоды и цирьків пѣрѣстала фунговати. Пўвностю ї розобрали у 60-тых роках.

На пичатці написы на двох языках: мадярськўм и карпаторусинськўм. Русинськів бисідів написано: " Гр. кат.порох. урядъ БЕРЕЗНИКЪ" (Греко-католицький пороховый урядъ БЕРЕЗНИКЪ)

Сив пичаткўв пўльзовали ся священники при робóті из якими сь дóкументами, матриками, при написанні письм и так дальше.

ДРУГА пичатка уже ся выдносит до православної Вознѣсенської церкви. Її исторія така. Православный священник Георгій Русинко прийшов у Березники, при приєднанні Подкарпатя до Чехословакії и став главнів персонів у периході/вертанні беризнян у православя. Ним и была почата стрóйка православного храма. При стрóйці був созданный кóмитет, котрый занимав ся стрóительством, фінансами и так дальше. Предсидатильом кóмитета був Моцик Мигаль, членами - Василь Федикович, Метиньканич Василь, Метиньканич Иван, Куліш Иван, Мага Иван, Варга Иван, Кікало Иван. Кóмитетови и належила ися пичатка.

На нуй карпаторусинськів бисідів написано "Русский Православный Комитетъ Въ Березникахъ", а также "МАРМ.Ж." ("МАРАМОРОШСЬКА ЖУПА") тоисть на пичатці указовав ся регіон у состав якого входило село и його цирьків.

АТЕЇСТИЧНА ПÓЛІТИКА СОВѢТЎВ У БЕРЕЗНИКАХ

При óписі исторії шуга нѣ треба забывати и исю, сумну, тему. « Чорна хмара» была над нашими церквами, вид аниксії Подкарпатя и до низависимости України. А греко-католицьку церкву чикала ищи хужа судьба. Її пўвнобстю запрітили и робили розправы над духовенством. Атеїстична пóлітика у Березниках вела ся точно так, ги у других селах краю. Церква усіма силами ущемляла ся. Но слава Богу, ош наша Вознѣсенська церква нѣ была закрыта, но óто лише благодаря жонам села Березники, кóтрі по змінах сокотили храм и нѣдопускали до нього

дипутатів и комсомольців. Были різні ситуації. Бувало було так, ош жоны избивали местных дипутатів. Діло в тому, ош из церкви хотіли зробити то садик, то склад, як кажут, коли що скочит їм у гóлову . Коло церкви колгосп почав муровати склади на струча, но жоны фурт мішали стрóйці. Усе ôни заставляли за священників, особливо за о. Володимира, котрый служив из приходом Совѣтів. Исе мош пувісти была «вóйна» за сохраненія храму.

Из греко-католицьків церквóв усьо пѣчально. Из приходом Сôюза прийшóв єї кониць. Пóсліднім священником був о.Віктор, дальше його судьба неизвестна.

У 60-тых роках, церкву розобрали, а там де був церкóвный тын, выкопали яму, де пак був корм худóбі. Исі дѣйствія нѣнавижу и нѣ хóчу и коминтіровати. Дальше на тѣритóрії храму вымуrowали амбóлатóрію, котра “служит” и до типирь. Ид слóву, усьо, що пострóєно при Советах, óкрім розкрадѣного кóлгóспу и казармів, служит до типирь.

У школах, вели пропаганду атеїзма. Учитилі нѣ пó вóлі, мусіли на Сятый вичур сокотити коло школы діти и прóбовати нѣ давати їм колядовати. На Великодні и Рождественні празники у шкóлі мусіли робити усякі мероприятія, ôбы заставити дітий ити у шкóлу. Тко ишóв на Великдинь до церкви, того пак за ôто ганили. Учитилям также заприщало ся христити ся на похоронах, а хыба просто стоати.

Нѣ мош нѣ спомнити, ош для хлóпців великóдні огні - ôто був настоящий екстрим. Лигіні розокладовали огинь, коло церкви, а пак мусіли бігти, бо туды вызывали міліцію и пожарників.

Но слава Богу, тот час уже пруйшóв. Типирь любый може ити до церкви и прославяти Ісуса Христа. У нашóму краю усяды стрóят ся православні храмы и монастырі, греко-католицька цирькóв вóзóбновила ся, а наш край уже люди почали называти “другым Афóном”. Тóму чистуйме ся, тямім, тко мы є и сôкóтим нашу християнську віру!

БАБЫ-ПОВИТУХЫ У ЦЕРКÓВНЫХ КНИГАХ

У Православных и Греко-Католицьких Церквах Подкарпатя, священослужителями и їх помочниками вили ся и видут ся різні книги за церкву и свóю конфісійну общину. Ото например , книги «Росходы на стройку храма» и різні матрикы як «Матрика Крещеныхъ и миропомазаныхъ» и так дальше. И у каждуй книзі мош найти щóсь интересное.

Найшóв им интересное для себе у матриках «Крещеныхъ и миропомазаныхъ» Греко-католицькóї и Православнóї Церквóв Березників.

Там верла ми ся у очи графа таблиці, де пише «Имя и фамилия бабы». Исе графа находит ся нарас за графов, миропомазанника, священника, що христив дітину.

Исе говорит про ото, ош русинський люд фактично нѐ пользовав ся помічѝв дохторѝв, хѝтя и нѐ было возможности, бо мидицина у нашѝму краю была на дуже, дуже слабѝму уровни. Тѝму чиядѝ фурт лічила ся народнѝв, традиційнѝв мидицинѝв. Но в результаті смертнѝть, на привѝликий жалѝ, у Подкарпаті была єднов из май высокых серед регіонѝв Австро-Мадярщины, а пак май висока у Чехословацькѝй Рѝспубліці.

А роды традиційно принимали ся дома, бо коргазѝв як таких нѐ было. Коли жона родила, кликали бабу (у разных регіонах Подкарпатя называвут ї инак: валальська, вармацька и так дальше). Коли ѝна приходила, та приносила из собѝв лляное прядило, убы убязати пуповину. Но для хлѝпчикѝв прядило мало быти из плѝскѝні. Но а дальше є свѝї обряды и традиції, за якими принимали ся роды.

Май перва записана баба у матрику «Крещеныхъ и миропомазанныхъ была МАРІЯ КОШЕЛЯ. Она записана ищи у матриках березницькѝй Греко-Католицькѝй церкви. Пѝсля 1924 рѝку, коли выдбыв ся масовый переход/вертаня березницькѝй общины у Православя, ѝна «ѝбслужовала як православну так и греко-католицьку общину села. У пѝслідній раз записана у греко-католицькѝму матрикови у юнійови 1929 рѝку.

Пуслідньѝв бабѝв была КОВАЛЬ ОЛЕНА. У пуслідній рас ѝна была записана, аш 15 септембра 1957 рѝку. Ищи у матриках стрічали ся такі бабы, як КУРУЦ АННА– выд септембра 1922 рѝку, 4 раз у 1923 рѝці, 3 раз у 1929 рѝці;

АННА ЛИТЕЦКА – 18 апреля и 13 мая 1934 рѝку:

10 новембра 1935 рѝку хрестили двѝх дітий Ярослава (отиць Гладік Людвік, мати Ковбинѝ Мѝлана) и Митра (отиць Продан Йѝсиф, мати Маѝа Мѝлана). Мош придположити, ош родили ся исі діти у єден и тот самый час, тѝму родина Людвіка и Меланы закликали бабу СТѝБЛИЙ МАРІЮ, а родина Йѝсифа и Мѝланы ГАДЖЕГА ОЛЕНУ.

23 августа 1936 рѝку у первый рас у матрикови была записана КОВАЛЬ ОЛЕНА и выд тоды у усіх записах писали лише її аш до 1957 рѝку.

МОНАХЫ И СВЯЩЕНИКЫ ИЗ БЕРЕЗНИКѝВ

В селі Березники уродило ся много священникѝв и монахѝв. У вышнѝму тынови села, похороненный схиархимандрит **Исаакій (Мотыль)**. У 17 рѝкѝв вѝн став пѝслушником Святотроїцького монастыря села Городилово

(Хуст). Після закриття монастиря у 1956 році кунчив Московську семінарію і довгі роки служив у Тульській Єпархії. В 1979 році священний Синод Руської Православної Церкви назначений начальником Духовної місії у Празі Чехословацької Православної Церкви, де прослужив в сані архімандрита два роки. Після тяжкої хвороби вёрнувся у Мукачівський монастир, де перед смертю прийняв схиму. Умер 5 фебруара 1981 року и по пёрёдсмёртньому заповіту похороненный у рўдному селі Березники.

В сьому ж Мукачівськôму монастирю нёсла монашиський подвиг и його рўдна сестра монахыня **Матрона (Мотыль)**, котра умерла у 2001 році. Перед смертю была пострижёна у схиму и взяла імня схимонахыня **Стефанида**. Похоронена у тынови Мукачівського монастиря. В у сьому самôму монастирі до типирь несе свўй монашиськўй пóслуг схимонахыня **Меланія (Куруц)**. 32 роки она была у Єрусалимі у Горнўй жіночўй ôбитилі (Місія Руської Православної Церкви) Выдты вернула ся у Мукачівський монастир у 1988 році. Уроджениць села Березники и покойный о. **Димитрій (Батрын)**, котрый 30 рокўв прослужив у Волгоградсьўй Єпархії, де и умер у 1998 році. В данный час в Тульськўй Єпархії близько 30 рокўв служив сын псаломщика села Березники протоіерей о. **Василій (Гаджега)**. В Кіровоградськўй Єпархії служит уроджениць села Березники священник **Анатолій (Сарай)**.

ОТИЦЬ ГЕОРГІЙ

Отиць Георгій- священник березницького Свято-Вознёсёнського православного храма, котрый у нашôму селі веде службу уже 37 рокўв! Його голос знакомый, вшидкым прихожанам нашего храму, у якôму вўн из великым трудом прослужив и буде служити докы буде годен. Чôму из великым трудом, думаву, ош поясньовати никôму нё треба, бо вшидкі знаёме, якоё ôто житя священника. Георгій Роман уродив ся у нёвёликôму селі Рокосово-Вертеп (Хустщина). У 1974 році вўн кунчив учôбу у Одеськўй Дўхóвнўй Сёмінарії и первым його приходом по благословенію Высокопреосвященного Архієпископа Григорія Мукачево-Ужгородського был направленный у село Зарічя (Іршавщина), де прôслужив рўк. Из 1975 року до 1981-го служив у селі Нижні-Ремета (Берегўвщина)

У маю 1981 року по благословенію Высокопреосвященного Архієпископа Савы (Бабиниць) протоіерей Георгій Роман был назначенный на службу у Березники, де служит и до типирішнього дне. На його службу и припадат рóзцвіт нашôї Свято-Вознёсёнськôї церкви. При ньôму:

- у 1981 році церква была розписана художником Иваном Андрішком из Приборжавського;
- у 1988 році до церкви був проведенный газ;
- у 2001 році начав ся капітальний римонт (капітальний римонт изроблено сільськыми майстрами. Найбўльше потрудили ся прораб Бута Михаїл Маркович, Гаджега Василь Васильович, Бута Василь Иванович, Дукай Михаїл Иванович и другі. Пёрёкрыто храм бляхóв, сільськым майстром Магом Иваном Федоровичом и його сынами Віктором и Иваном);
- У 2005 році старі возоры замінили на нòві. Того самого рóку начала ся розпись церкви (Розпись ся робила пўд керівництвом Якубця Василя); Нё пёрёстала кыпіти работа и типирь нидавно была дóмурована у файно уброблена дзвўнница, де є и нёвёлика комната, де вірники идут палити свічки. Зроблена нова городина и коло церкви прокладено усьо брукўвкóв.

Май дрўбні работы даже нё буду раховати сюды, бо їх изроблено дуже, дуже много. У свободный час отиць Геóргій любит украшати хресты, иконы и книги у церкви. Євангеліє тоже оновлено священником. Нё знав як типирь, айбо давно, колим був малый, я фурт ходив у ниділю на 2 години до церкви, де священник учив нас, малых діти, молити ся, закóну Божого, учив церкóвні колядки и розказовав нам усякі притчі тай про вшитких сятых. Отиць Геóргій дуже радосно согласив ся ми помогти у рóбóті над книжков про Березники. Вўн дав міні матеріалу тўлько, що дякуючи йóму, я написав цілый рóзділ «релігіозное житя» у книжці « Березники у давнину». Так при активнўй помощи лише двох люди: Отця Георгія и Олександра Дудинського, я написав истóрію нашого храму, а также греко-католицього, котрого, на жаль, уже ние. Мы из священником убговорили усі темы, що звязані из релігіозным життьом села Березники. Вўн розказав ми много чого интересного за цирькóв, указав Євангелія, купленое беризнянами, що робили у Бельгії, старовинні іконы и так дальше. Велика была бисіда за майстрўв, що

Кить бы бѹльше было сяких люди, та давно бы уже у нас був хосен. Сиї бы книги нѣ было, кить бы ми нѣ помѹг отиць Георгій, за що му и красно дякуву!

ГЛАВА 2.

СВЯЩЕНОСЛУЖИТИЛІ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ У БЕРЕЗНИКАХ

1734 - 1765 Мотус-Мотусович Іоанн.
1775 - 1777 Іляшкович-Ільшевич Григорій.
1784 - 1786 Іляшевич Іоанн.
1786 - 1821 Іляшевич Теодор.
1826 – 1833 Філіп Іоанн.
1835 – 1852 Грабар Василь.
1852 – 1854 Азарій Йосиф.
1854 – 1866 Дідик Стефан.
1866 – 1868 Галушкай Йосиф.
1868 – 1872 Неймет Андрій.
1872 – 1872 Шерегі Вартоломей.
1873 – 1899 Йосиф Сотак
1899 - 1923 Кирило Ракóвський
1923 Нестор Ракóвський
1943 – 1945 Віктор Дóвган

СВЯЩЕНОСЛУЖИТИЛІ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ У БЕРЕЗНИКАХ

1918 - 1924 о. Георгій Русинко

1924 - 1929 о. Василій Опіяр

1929 – 1946 о. Борис

1946 – 1950 о. Іоан Сидор

1950 – 1954 о. Олександр Рацин

1954 – 1958 о. Володимир Опіяр

1958 ієромонах Савватій

1959 – 1970 о. Філарет

1970 – 1981 Володмир Опіяр

1981 - и до тепер о. Георгій Роман

РЕПРЕСОВАНОЄ ДУХОВЕНСТВО ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ В ПОДКАРПАТІ У ХХ ст.

*(список за книгôв «сповідники та подвижники Православної Церкви на
Закарпатті в ХХст.»*

*/Авт.кол.: Ю.Данилець – голова авт.кол., архієпископ Феодор (Мамасуєв),
архієпископ Антоній (Паканич), ієрей О.Монич, А.Світлиць, Д.Анашкін,
С.Канайло, В. Міщанин, ієромонах Пімен (Мацола), прот. В.Юрина.)*

- Преподобний Алексій (Кабалюк) Карпатурський сповідник
- Преподобний Іов (Кундря) Угольський
- Протоієрей Георгій Бедзюр
- Архімадрит Веніамін (Керечанин)
- Схиархімадрит Вікентій (Орос)
- Ієромонах Даміан (Бонь)
- Протоієрей Іоанн Ілечко
- Ігумен Іоанн (Іваняс)
- Ігумен Іов (Гашпар)
- Ієромонах Іриней (Сідлар)
- Ігумен Іустин (Сідак)
- Протоієрей Іоанн Карбованиць
- Схимонахыня Магдалина (Шелемба)
- Ієрей Іоанн Попович
- Ієрей Георгій Фаркавиць
- Ігумен Феодосій (Горват)

- Ігумен Феофан (Сабів)
- Ієрей Петро Сабів
- Ієромонах Феодосій (Росоха)
- Протоієрей Євгеній Якуб

СПОВІДНИКИ ТАЙ ПОДВИЖНИКИ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ В ПОДКАРПАТІ У ХХ ст.

(список за книгів «сповідники та подвижники Православної Церкви на Закарпатті в ХХст.»

/Авт.кол.: Ю.Данилець – голова авт.кол., архієпископ Феодор (Мамасуєв), архієпископ Антоній (Паканич), ієрей О.Монич, А.Світлинець, Д.Анашкін, С.Канайло, В. Міщанин, ієромонах Пімен (Мацола), прот. В.Юрина.)

- Праведный Алексій Тóвт
- Прѣподобный Іустин Чѣлійський (Попович)
- Митриполит Дорофѣй (Філіп), Прѣдстоятель Православної Церкви Чѣських Земѣль и Словакії
- Архієпископ Авѣркій (Таушев) Архієпископ Мукачѣвський и Ужгородський
- Євфімій (Шутак)
- Архієпископ Іонафан (Кополович)
- Архієпископ Савва (Бабинѣць)
- Єпископ Кирил (Мучичка)
- Архімандрит Амфілóхій (Кемінь)
- Архімандрит Андрій (Коломацький)
- Архімандрит Арсѣній (в схимі Стефан) (Зейкан)
- Протоієрей Димитрій Беляков
- Архімандрит Бологів (Цѣркóвник)
- Ієромонах Варнава (Щербан)
- Ігумен Варсонофій (Воринка)
- Архімандрит Василій (Прóнін)
- Ієромонах Венедикт (Дóвбак)
- Схиархімандрит Гавриїл (Легач)
- Ієромонах Гермоген (Скунзяк)
- Архімандрит Дорімедонт (Андрішко)
- Ієромонах Досифей (Шандра)
- Архімандрит Єфрем (Молнар)

- Ігумен Ігнатій (Чокина)
- Ієромонах Іларіон (Рибар)
- Ієромонах Інокѣнтій (Чопик)
- Архімандрит Йосиф (Попович)
- Схиігумен Кіріак (Росоха)
- Архімандрит Матфей (Вакаров)
- Ігумен Мирон (Шпілька)
- Архімандрит Їнуфрій (Броді)
- Ігуменя Параскева (в схимі Ніна) (Прокоп)
- Архімандрит Савва (Андрішко)
- Архімандрит Савва (Струве)
- Ієромонах Сѣрафим (Бродій)
- Архімандрит Сѣрафим (Гайналій)
- Схиігумен Сѣрафим (Шандра)
- Схиігуменя Софронія (в схимі Ніна) (Рейбер)
- Протоієрей Петро Угрин
- Ігумен Феодосій (Боршош)

*БЛАГОДАРЮ ТЯ, ГОСПОДИ, ОШ ДАВИСЬ МИ СИЛ И
ТÊРПІННЯ ДОВÊСТИ РÓБÓТУ ДÓ КЎНЦЯ. СЛАВА ТИ
БОЖЕ ВÓ ВІК!*

